

ЈКП БЕОГРАДСКИ ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА

водовод

БРОЈ 288 • ДЕЦЕМБАР 2011.

интервју ЦВИЈО БАБИЋ
генерални директор

Достојни
великог
јубилеја

СРЕЋНИ ПРАЗНИЦИ!

Зима, зима,...

Све комуналне делатности имају своје „ударне“ сезоне, док су за Београдски водовод и канализацију једнако захтевна и сушна лета и зимске падавине. Чим смо успешно превладали врело лето, започеле су прве зимске припреме, које се ових дана приводе крају.

Крај је новембра и за кључујемо овај број „Водовода“, а снега још нема ни у најави. Није одавно било ни кишев, па се Београд суочава са неизвестано ниским водостајем својих река. Из Сектора производње воде сазнајемо да извориште није угрожено ниским водостајем Саве, а што се зиме тиче, осим отежаног одржавања објекта због временских (не)прилика, ова их сезона не забрињава. Нека су само прегурали лето и то без иједног јединог „искакања“ на изворишту, захвалијући темељним припремама. Са једнаком пажњом се за зиму припремио канализациони систем. У току го-

дине замењена је хидромашинска опрема у три, а у току је у четвртој канализационој црпњој станици, чиме је значајно повећана поузданост ових објеката. У систему Београдске канализације има их 37, а годишње просечно препумпају преко 110 милиона кубика отпадних, односно 7,5 милиона кубика кишних вода. При том се потроши преко 7,5 милиона kwh. електричне енергије. За зиму су спремне и посаде специјалних возила, за које је током ове године организована обука за ефикасније коришћење свих техничких могућности ових моћних машина. У Сектору транспорта обављају се последње припреме возног парка од преко пет стотина јединица. Проверавају се и по потреби замењују пневматици, акумулатори, антифриз, грејни системи на возилима лаког и тешког транспорта и грађевинским машинама, да би се обезбедила погонска сигурност бројних мобилних

екипа Београдског водовода и канализације. Не занемарују се ни људи. Обезбеђена је прописана заштитна одећа и опрема. Осигурano је и уредно снабдевање горивом, енергентима и хемикалијама, за које су обезбеђене и неопходне залихе. Свој до- принос мобилности у зимским условима и превенцији изостанака са посла даје и Служба за заштиту и безбедност на раду, која је покренула кампању за вакцинацију запослених против сезонског грипа.

Наредбом генералног директора формиран је Оперативни штаб за чишћење снега и леда. Поред организације, надзора и контроле чишћења снега и леда на објектима и прилазима сопственом механизацијом као и ручно, Штаб је задужен и за координацију са Градским штабом за ванредне ситуације. Припремљен је прецизан план, набављено 15тона соли, која је распоређена на 14 локација, за које је именовао одговорна лица за организацију акција чишћења, које су предвиђено ујутро од 6 до 8 сати, као и подне од 14 до 15, да би се обезбедио несметан излазак екипа на терен.

ТИПИЧНИ КВАРОВИ

У Сектору дистрибуције воде зима је већ почела низом типичних кварова, који настају због скупљања материјала услед ниских температура, али и клизишта која на Умци и у Барајеву дуж Ибарске магистрале прораде с пролећа и почетком зиме. На Авали већ мрзне вода, а приоритети за оправке утврђују се у сарадњи са Београд путом и МУП-ом

Градски водовод у насељу Мали Лесковац

Градоначелник Београда Драган Ђилас и генерални директор Београдског водовода и канализације Цвијо Бабић, у пратњи представника медија, 3. октобра 2011. године пустили су у рад водовод за четири стотине становника насеља Лесковац у београдској општини Лазаревац. Том приликом они су најавили даље ширење водоводне инфраструктуре у јужном приградском правцу и нагласили да је у овом насељу, 50 километара од градског језгра, Београдски водовод досегао своју најуда-

љенију тачку. То је био разлог да се управо овде инсталира даљински систем очитавања водомера, који се напаја преко соларног панела. Поред стања на водомерима овај систем омогућава да се из централе уоче и евентуална цурења и да се благовремено реагује. Недељу дана касније, у Рипњу је озваничено повезивање на систем београдског водовода најважнијих инфраструктурних објеката: дома здравља, школе, дома културе, локалне апотеке и цркве. На тај начин ублажен је вишедеценијски проблем

Градоначелник Ђилас и директор Бабић у насељу Мали Лесковац

Управни одбор Удружења вик Србије

Удружење водовода и канализације Србије, које је 11. марта 2011. године одржало своју прву редовну Скупштину, регистровано је у Агенцији за привредне регистре 5. септембра ове године. Прва седница Управног одбора Удружења, чији је председник генерални директор Београдског водовода и канализације

Цвијо Бабић, одржана је 11. октобра 2011. године у просторијама производног погона Макиш, на тему Предлога стратегије реструктуирања јавних комуналних предузећа у Србији. У овом броју доносимо сажет приказ примедби Удружења на Предлог стратегије, које су на овој седници једногласно прихваћене.

ИЗДАЈЕ: ЈКП БЕОГРАДСКИ ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА

Достојни великог јубилеја

На крају тешке, али по много чему успешне 2011. године, и пред јубиларну 2012. о постигнутим резултатима и плановима Београдског водовода и канализације, разговарамо са генералним директором Цвијом Бабићем.

• Како оцењујете годину која је за нама?

Испраћајући ову тешку годину запослени у Београдском водоводу и канализацији имају много разлога да се са задовољством осврну на постигнуте резултате. За нас је најважније да смо упркос тешкоћама успели да одржимо висок ниво услуга нашим корисницима и притом унапредимо пословање.

С поносом се присећамо лета, зато што су и по највећим врућинама сви делови града имали доовољно квалитетне воде. У склопу сталних напора да систем продаје и наплате буде што ефикаснији, али и праведнији, од септембра смо увели месечно читање и фактурисање потрошње за свих 50 хиљада домаћинстава, којима директно наплаћујемо наше услуге. У току године у систем је уведен значајан број нових корисника, који су раније нелегално трошили воду, што није коректно према суграђанима који редовно измирују своје обавезе.

Ову акцију продужићемо и додатне. Интензивирајмо сарадњу са Инфостаном, уз редовно праћење трошкова и спровођење штедње

на свим пољима. Ово су само неке у корпусу мера, које спроводимо са циљем да и пословну годину завршимо са скромним, али позитивним резултатом. Ову тежњу је и Управни одбор, приликом разматрања деветомесечног извештаја о пословању проценио као реални циљ.

• Какви су резултати у области развоја?

Желим да нагласим да и Град и Предузеће, упркос тешкоћама не запостављају развој виталних система водовода и канализације, чиме исказујемо одговорност и за наступајуће генерације. У том циљу успоставили смо изванредну сарадњу са надлежним градским секретаријатима и Дирекцијом за изградњу.

Током 2011. године положили смо нову и реконструисали постојећу водоводну мрежу у укупној дужини од 75 км. На тај начин допринели смо борби за смањење губитака воде, чemu смо приступили системски, а и додатне ће нам бити један од приоритета.

Реконструкцијом црпних станица и учешћем у изградњи резервоара Липовица, Вис и Драженовац, пратимо нарасле потребе за водом у јужном приградском правцу. За ове намене Град је већ издвојио велика средства, а значајне инвестиције и предстоје. Током године настављена је изградња канализационе мреже у подавалским несељима и општини Земун и Чукарица. Житељима ових насеља Нова година доноси велико унапређење квалитета живота, а нама задовољство што смо томе допринели. Крајем године на локацији Зуце почела је изградња прве фазе постројења за пречишћавање отпадних вода са могућим капацитетом 3200 еваквивалент становника. Реконструкцијом и уграђивањем нове опреме повећана је погонска сигурност 3 канализационе црпне станице, а исто толико планирано је за додатне.

Додатне ћемо наставити да ширимо мрежу тамо где је то најургентније и да одржавамо техничке системе на високом експлоатационом нивоу.

Верујем да ћемо успети да приведемо крају и капиталну инвестицију Града и БВК, постројење за прераду воде Макиш 2.

• Има ли у нашем предузећу вишак запослених?

Према Елаборату Факултета организационих наука из 2009. године, у ЈКП Београдски водовод и канализација, према учешћу у стварању добити, регистрована је "резерва" од свега 10 посто, коју смо до краја 2011. године свели на 30 запослених, а од тог броја за њих 21 радни однос престаје до краја априла 2012. године. Такође, у односу на 2000. годину, број запослених, смањили смо за 32 посто, тако да смо практично без вишака запослених. Треба нагласити да није било отпуштања и да су сви ови људи Предузеће напустили добровољно, одласком у пензију, а већина је користила погодности Социјалног програма.

Као што зnamо Град, уз активно учешће репрезентативних синдиката, ускоро оснива Предузећа за интерне услуге одржавања хигијене и послове физичко техничког обезбеђења. Циљ је да се у градским комуналним системима ови послови обављају економичније, као и да ово предузеће, које ће такође бити јавно, апсорбује исказане резерве. Што се тиче обезбеђивања објекта БВК, ту неће бити никаквих промена, јер их Закон о одбрани сврстава у објекте од посебног интереса, чије непрекидно обезбеђење треба организовати унутар куће.

ЧЕСТИТКА

Уз честитке за Нову годину и Божић, свим запосленима и њиховим породицама желим сваку срећу, добро здравље и успех у раду. Верујем да ће за нас у БВК јубиларна година бити додатни подстицај, да се заједно сумочимо са свим изазовима и да их успешно превладамо.

Неће бити приватизације!

- Скупштина Републике Србије је усвојила Закон о јавној својини, Закон о Јавном приватном партнериству и концепцијама и Закон о комуналним делатностима. Да ли сматрате да усвајање поменутих закона отвара врата приватизацији, између осталих и нашег предузећа?

Све су ово системски Закони донети у складу са Уставом Републике Србије који стварају добру основу за партнерство ЈКП и приватних предузећа тамо где локалне самоуправе немају довољно финансијских средстава да подржи и поспеше рад предузећа која су основале.

Наравно да и ЈКП и ЈП заједно са Градом Београдом као њиховим оснивачем могу да функционишу на здравим и економски прихватљивим основама. То се и потврдило у претходном периоду са свим предузећима, сем са оним где је цена услуге била на низом нивоу због заштите животног стандарда грађана.

Што се тиче БВК апсолутно не постоје идеје о било каквој приватизацији било ког дела предузећа или целог предузећа. Ја сам у разговорима са синдикатима то више пута рекао, а то је став Оснивача на челу са градоначелником. Зато још једном апелујем, првенствено на синдикате, да се беспотребно не ствара лоша клима причама и прикупљањем потписа против приватизације о којој нико и не размишља. Куца се на отворена врата и тиме се, по мом мишљењу, чини лоша услуга запосленима, зато што апсолутно није било разговора о приватизацији нашег предузећа.

Мислим да је у претходном периоду однос између оснивача, пословодавца и синдиката у нашем предузећу био на високом нивоу и сигуран сам да ће тако и остати.

Сматрам да је много делоторије и корисније за БВК да на својим радним местима учинимо све да унапредимо пословање и тиме допринесемо да наше предузеће у будућности буде још боље и успешније.

• Поред зарада, током године уредно су исплаћивана и давања запосленима по другим основама. Колики су то износи и за које намене?

Желим да нагласим да су зараде током целе године исплаћиване на време, а увели смо и најаву датума исплате. Мислим да можемо бити задовољни просеком од око 56 хиљада динара нето. То свакако није много, али је с обзиром на услове живота у окружењу сасвим солидно. До краја новембра измирили смо и све обавезе према запосленима по основу Појединачног колективног уговора. Од почетка године до 24. новембра за јубиларне награде, помоћи за рођење деце, лечење и трошкове сахране исплаћено је укупно 106.432.429,30 динара.

Исплате добровољног пензијског осигурања заостале су почетком године, али се од њих није одустало. Иако нису обавеза послодавца, када се за то стекну услови продужићемо са исплатама осигурања.

Град је исказао опредељење да актуелни Колективни уговор, који истиче у априлу 2012. године, продужи за

Цвијо Бабић

генерални директор
Београдског водовода и канализације

наредни период, уз неке мање измене ради усаглашавања са Законом. То је добра вест за запослене, а што се тиче Уговора са послодавцем, ни овде не треба очекивати измене, осим што ћу инсистирати да се прецизније дефинишу права на накнаде по основу болести. Не ради се о њиховом сужавању, већ о прецизирању, да би се избегла различита тумачења и да би та давања била што праведнија. Очекујем подршку свих запослених и репрезентативних синдиката по том питању.

• Пред нама је велики јубилеј Београдског водовода. Како ћемо га обележити?

Желим најпре да нагласим да је привилегија и огромна част, али и обавеза радити у предузећу које бележи тако значајан јубилеј.

Што се тиче начина његовог облажавања, уверен сам да ћемо наћи праву меру. Ради се о томе да достојно обележимо 120. годишњицу, а да при том не будемо свечарски расипни.

Оно што сигурно неће изостати, јесте поштовање и по-мало сетно подсећање на све оне генерације запослених, које су током протеклих 120 година својим радом допринеле да Београдски водовод достигне данашње техничке, кадровске и стручне капацитете, којима се с правом поносимо.

Разговарала: Вукосава Штромар

Деветомесечни извештај

На седници Упавног одбора одржаној 21. октобра 2011. године разматран је Извештај о оствареним резултатима пословања ЈКП Београдски водовод и канализација за првих девет месеци 2011. године. Учесници у дискусији проценили су да је заустављен тренд повећања губитка и да се до краја пословне године може очекивати скроман, али позитиван резултат, уколико се доследно спроведу мере које се предлажу у склопу овог Извештаја.

Редовно праћење трошкова и доследно спровођење мера штедње је приоритет, уз убрзање активности око утврђивања реалне вредности имовине, а у циљу исказивања реалног трошка амортизације, као и прихода од сопственог учинка. Неопходно је интензивирање сарадње са Инфостаном и активности за наплату потраживања и увођење у систем што већег броја нелегалних корисника, као и усклађивање Плана јавних набавки за 2011. годину у делу трошкова и инвестиција.

Извештај је рађен са пресеком стања на дан 14. октобра, без затварања пословних књига, тако да и на страни прихода и на страни расхода има ставки које ће се исказати тек у годишњем обрачуну. Финансијски резултат за девет месеци ове године је, према прокњиженим подацима, негативан у износу од 541,5 милиона динара.

Средства буџета у укупним приходима односе се на програм редовног одржавања београдског канализационог система (чишћење сливника, сливничких веза и колектора), као и за редовно одржавање фонтана и чесми.

У међувремену поменуте мере за повећање ефикасности пословања и увећање прихода у нашем предузећу су интензивиране. Посебне резултате остварује Служба контроле потрошача у Сектору продаје и наплате, која је у овогодишњој ак-

цији регистрације бесправних спојева до краја октобра у систем увела 2400 корисника, што је за чак 50 посто више него у истом периоду прошле године. Само од наплате таксе остварен је приход од близу 150 милиона динара. Резултат је постигнут побољшаном контролом и циљаним системским „чешљањем“ читавих насеља, као и „увођењем реда“ иза блок водомера.

Генерално решење канализације

Генерално решење канализације представља битан стратешки документ за град Београд и ЈКП „Београдски водовод и канализација“. Ово решење предвиђа изградњу свих главних подсистема београдске канализације укључујући и постројења за пречишћавање отпадних вода.

Планирана је изградња постројења за прераду отпадних вода „Велико Село“, „Остружница“, „Батајница“, „Крњача“, „Винча“ и „Борча“. Средином новембра одржана је презентација студије оправданости овог решења, које је усвојено у јуну 2011. године. Инвеститор генералног решења је Дирекција за грађевинско земљиште, која је радила и пројектни задатак у консултацији са Грађевинским факултетом. Сам пројекат радио је институт „Јарослав Черни“. Наше предузеће активно је учествовало у раду Дирекције и пројектанта кроз меравња на терену, давање искусствених података и примедби на сам пројекат.

Да би се изградио цео систем потребно је милијарду и 200 милиона

евра, а предвиђено је да се изгради нових 3.000 километара мреже до 2031. године.

“С обзиром на општост Генералног решења канализације, Служба развоја канализационог система ће наставити посао на детаљном сагледавању узводних подсливова и критичних места на којима је у последњих 10 година било плављења”, истиче Владимир Јанковић, помоћник генералног директора за Канализациони систем.

Пет канализационих система:

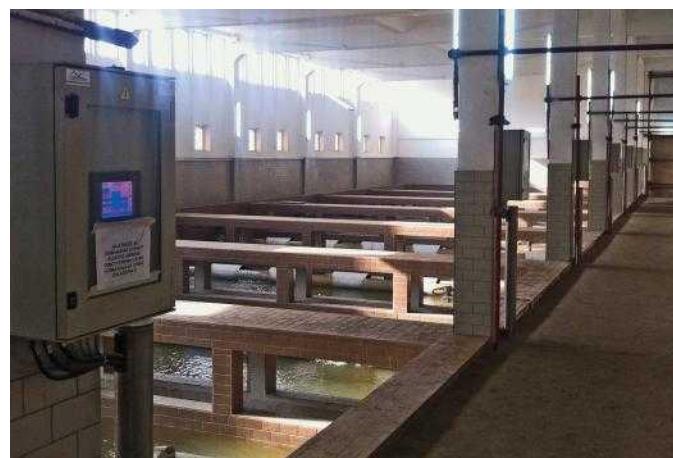
- Централни канализациони систем-општи систем
- Канализациони систем Остружница-сепарациони систем
- Канализациони систем Батајница-сепарациони систем
- Канализациони систем Банат-сепарациони систем
- Канализациони подсистем Болеч – сепарациони систем

У Нову годину у новом руху

Иако је изграђена пре равно пола века, прва филтерска инсталација Производног погона Баново Брдо, која представља трећину капацитета овог постројења, у Нову годину улази „као испод чекића“, после комплетне грађевинске реконструкције и замене опреме.

Током целе друге половине 2011. године, инсталација је комплетно реконструисана, по први пут од пуштања у погон, марта 1962. године. Ово је било неопходно због стања у коме се нашао објекат, који је током дугогодишње експлоатације одржаван у складу са расположивим средствима, а то значи недовољно. Зато је Град издвојио 236 милиона динара и преко Секретаријата за комуналне и стамбене послове покренуо највећу овогодишњу инвестицију у Београдском водоводу. Радови обухватају комплетну грађевинску реконструкцију и замену процесно технолошке и хидромашинске опреме. Извођач радова, Конзорцијум ГМ-ВП Ђуприја добио је рок од 180 дана, који је истиче крајем године, укључујући и време потребно за допунске радове за којима се током реконструкције указала потреба, а немогуће их је одложити, сазнајемо од Александра Стојановића, руководиоца Сектора инвестиција БВК, који надгледа радове. О

значају целог посла наш саговорник каже: „Овде се не ради само о замени старог новим, већ о модернизацији процесне линије у складу са савременим техничким достигнућима. Њиховом применом, отклањају се недостаци објекта за аерацију и филтрацију воде. Са посебном пажњом санира се дренажни систем дуплог дна, као и систем за прање филтерске испуне и уводи автоматизација процесних линија. Уградњом SCADA даљинског надзора над целим системом биће могуће даљинско очитавање нивоа филтера и положаја затварача. За грађевинску конструкцију примењују се савремени материјалиrenomiranih светских производа, што ће омогућити дуготрајну експлоатацију уз минимална улагања за одржавање. Овом реконструкцијом осигураће се поуздан рад Прве филтерске инсталације, која ће сваке секунде београђанима испоручивати 1300 литара воде проверено доброг квалитета.“

ПП БАНОВО БРДО

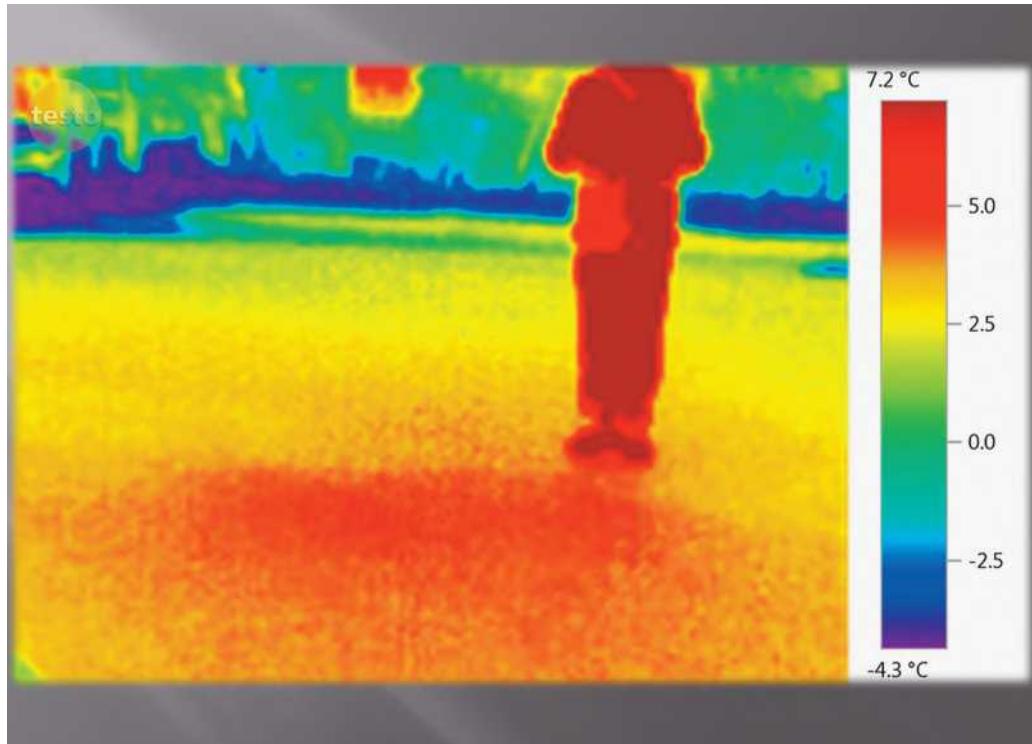
У централном делу Бановог Брда, налази се истоимени производни погон Београдског водовода, који се у Љешкој улици простире на 2,6 хектара. Ово постројење које у просеку даје од 2,3 до 2,9 кубика воде у секунди један је од најзначајнијих објеката Београдског водовода. Погон је грађен у три фазе. Прва филтерска инсталација завршена је 1961. године и после пробног рада пуштена је у погон 8. марта 1962. Друга етапа завршена је 1966. године, а трећа инсталација 1974.

У саставу Бановог брда је и тунелски довод „Баново Брдо – Ташмајдан“ са пет пумпних станица у Топчидеру, Врачару и Ташмајдану. Тунел је пречника 1800 mm, укупне дужине 5967m, а састоји се од три деонице са два везна цевовода кроз Топчидерску и Мокролушки долину, где се налазе и дистрибуционе црпне станице. Преко овог тунела пласира се сва вода која се производи на Бановом Брду, као и већи део воде са Макиша. Из њега се подмирује 50 посто садашње потрошње и то је окосница система снабдевања водом старог дела Београда.

Трагом скривене воде

У два одељења Службе за мерење и контролу губитака воде, организовани су послови систематског очитавања мерних места, мерења протока и притиска воде и испитивања водоводне мреже. Прикупљеним подацима „храни“ се софтвер за билансирање и управљање губицима и оријентишу људи задужени за управљање водоводним системом

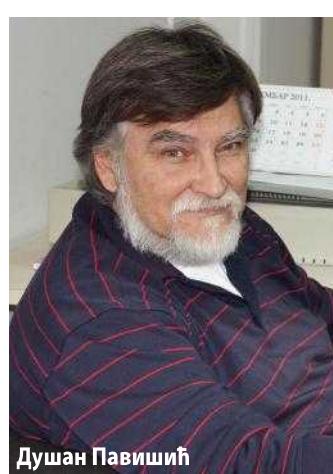

Када смо у претходном броју начели тему биланса губитака воде у БВС, закључили смо да је једна од најважнијих претпоставки за управљање губицима успостављање одговарајућег система мерења протока. Даљински надзор на нивоу алармног и билансног система остварен је у великој мери уградњом 180 мерача протока. Подаци које ови уређаји шаљу преко јединственог SCADA система полазна су основа за анализу биланса и утврђивање стратегије за смањење губитака воде коришћењем EDAMS-овог софтвера. Мерачи су распоређени тако да обезбеде податке за билансирање изворишта, производње, потрошње по висинским зона и деловима конзума, и управљање дистрибутивном мрежом. Поред сталних мерних места, која се периодично очитавају, или су повезана у јединствени SCADA систем, драгоцени су и по-

даци прикупљени мобилном мерном опремом. Овај посао организован је у два одељења Службе за мерење и контролу губитака, у оквиру Сектора мерења и контроле. Одељење за мерење хидрауличких параметара, или једноставније притиска и протока, којим руководи Александар Видаковић, и Одељење за системско испитивање водоводне мреже на челу са Душаном Павишићем.

Њихов је задатак да очи-

тају податке са 64 КММ (контролна мерна места), која нису обухваћена SCADA системом. При том се и контролише стање мерача и отклањају евентуални недостаци. Системски или циљано, „по наруџби“ мереју проток и притисак воде, испитују мрежу и проналазе скривене кварове. Прикупљене податке уносе у програмски пакет EDAMS, одакле су доступни људима који се баве билансирањем и стратегијом смањења губитака воде.

Душан Павишић

Александар Видаковић

ПОДМЛАДАК

Руководиоци ових одељења су мање више пред пензијом. Задовољни су послом и верују да дају макар мали допринос раду и унапређењу БВС-а. Због нечега ипак жале. Не успевају да за овај посао заинтересују више младих људи из куће. Иако они то не истичу, рад на терену је тежак, зна да буде опасан, али доноси и пуно узбуђења. Баш све – што воле млади.

Велеградски „рашљари“

Ова два одељења тесно сарађују и међусобно се до-пуњују. Ако се анализом дијаграма који са терена донесу „мерачи“ уоче одступања од уобичајених вредности протока и притиска воде, то је аларм да на лице места крену „испитивачи“ и утврде разлог поремећаја. То су најчешће скривени кварови, који и јесу тема интересовања за ову причу. Иако се споља не виде знају да буду врло драматични и да изазову огромне штете.+ За ове намене користи се најсавременија опрема, као што су ултразвучни мерачи протока, колератори са 16 сонди, којима се ослушкију метални цевоводи, док се за пластичне који амортизују звук употребљава хидросонада која хвата звук који се простире кроз воду. Ту су још различити апарати за локацију положаја цеви. За сваку од ових справа постоји макар једна прича запамћена током дугогодишње праксе.

Шаролика опрема

Летос је низ једну стрму саобраћајницу на Бањици потекла вода, али испод асфалта. На површину је слабашним млазом избијала тек у подножју. Како утврдiti место напрснућа цеви и где копати? У Одељењу за системско испитивање водоводне мреже поsegнули су за једном од својих „чаробних“ справица. Употребили су термовизијску камеру за микролокацију квара. Справа ради тако што топло региструје жутом, а хладно плавом сликом. Пратили су модри траг воде која је тог врелог дана хладила асфалт и не-погрешиво открили место квара на тридесетом метру од млаза у асфалту. Имају они у свом “лагеру” читав спектар апаратца. Једни прате звук, други лове радио таласе, док трећи трагом струје непогрешиво исцртавају трасу

цевовода. Од врсте материјала и услова на терену, зависи шта ће којом приликом употребити. Занимљиво је и како су утврдили положај колектора у Војводе Степе. Локатор, радио одашиљач заштитили су најлоном и у пластичној канти пустили да плива дуж колектора, а они су га пријемником пратили дуж улице. Посегну понекад и за хемијом. Драгоценa испомоћ за микролокацију квара је хлорни тестер, када због слабог цурења нема звука или из неких разлога није могуће употребити корелатор. То је ампулица која хлорисану воду боји љубичасто. Ако до промене дође врло брзо, квар је близу. Сазнајемо да је једном приликом „чаробна“ ампулица била непогрешив тастер наших нарави. Догодила се то летос у једном приградском насељу, где има много приватних бунара, али и бесправних спојева на водоводну мрежу. Приликом инспекције људи их Службе контроле потрошача, иначе колеге из истог Сектора, на тврђу домаћина да нема приклучак него троши из свог бунара, замолили су чашу воде и у њу спустили однекуд заосталу ампулицу. Вода је убрзо постала љубичаста, а домаћин црвен.

Двапут мери, а једанпут копај

Можда би се лаик упитао зашто се уопште трага за скривеним кваровима, када је сасвим доволно и ових што се виде. Треба нагласити да велики број кварова на мрежи није питање лењости и лоше организације, већ чињенице да су цеви старе и дотрајале. Зато, када на улици видимо воду која продире из асфалта, можемо бити сигури да су екипе или на путу до места квара, или поправљају неки други дефект који изазива јаче цурање, или угрожава приоритетне потрошаче, као што су здравствене и

дечје установе. Приоритет кварова утврђује се у сарадњи са Београд путем и МУП-ом, како широка разливања не би угрожавала саобраћај.

Интензивном реконструкцијом и полагањем нове мреже последњих година стање се мења, али то је процес који ће дugo потрајати до тренутка када ће се констатовати да је дистрибутивна мрежа Београдског водовода ревитализована. Треба имати на уму да је водоводна мрежа огромна и протеже се на 4375 km, од чега је 122 km. цевовода сирове воде, 3153 чисте, а остатак чине кућни прикључци. У међувремену људи са реона водоводне мреже, који су распоређени по целом граду чине све што могу расположивим средствима. Болна тачка је механизација, па је помоћ колега које лоцирају кварове драгоценa, јер се на

Из скривеног напрснућа вода је пунила шахт

30/09/2011 11:29

тај начин избегавају вишеструка копања. Зато и при Сектору дистрибуције постоји слична екипа опремљена за ослушкивање скривене воде.

Техничка регулатива

У Србији се струка у области снабдевања водом већ деценијама сушчава са проблемима израде и ажурирања техничких прописа и правила.

Подухват Удружења за технологију воде и санитарно инжењерство, које у сарадњи са реномираним немачким удружењем за воду и гас DVGW припрема првих шест издања техничких правила, уследио је у најбољем могућем тренутку, обзиром на актуелну потребу хармонизације са директивама и стандардима ЕУ. Закон о водама Републике Србије поштовао је Европску директиву и предвидео обавезу да се доследно пренесу стандарди и правила. Од првих шест планираних издања, из штампе су изашла три, која се односе на пројектовање и изградњу дистрибутивних водоводних система као и Упутства за заштићене области изворишта вода за пиће и области брана са акумулацијама.

На стручном скупу који је 9. новембра 2011. године организован на Макишу о немачким техничким правилима говорио је Thomas Zenz из DVGW-s.

Thomas Zenz на стручном скупу у БВК

Потребе грађана на првом месту

Примедбе Управног одбора Удружења в и к Србије на предлог стратегије реструктуирања јавних комуналних предузећа

С воју прву седницу одржану 11. октобра 2011. године у производном погону Београдског водовода на Макишу, Управни одбор Удружења водовода и канализације Србије посветио је примедбама на Предлог стратегије реструктуирања јавних комуналних предузећа у Србији. Присутни чланови том приликом једногласно су усвојили заједнички текст примедби. Да ли ће и у којој мери оне утицати на коначну верзију Стратегије остаје да се види. Међутим, примедбе су и мимо тога занимљиве, јер

говоре о садашњем стању и жељеној перспективи предузећа која се баве водоснабдевњем и одвођењем отпадних вода у Србији.

На овом скупу је оцењено да Предлог стратегије не аргументовано и паушално третира животно важне сектора водоснабдевања и одвођења отпадних вода, без неопходног техничког и инжењерског приступа материји. Творцима Предлога замерено је што оспоравају стручност кадровима јавних комуналних предузећа и прећуткују резултате које они већ дуже време постижу на плану реорганизације и повећања ефикасности.

За почетак, предложено је да, уместо појма "реструктуирање" буде коришћен термин "реорганизација" или "промене", с обзиром да „реструктуирање“ подразумева да је реч о

субјекту који је у приватизацији,

Иначе, из текста Предлога Стратегије, не произилази да ће јавна комунална предузећа у Републици Србији бити приватизована, већ Предлог Стратегије управо разматра различите облике унапређења ефикасности рада јавних комуналних предузећа, укључујући и различите облике јавно-приватног партнериства.

Јавне службе или доносиоци профита

Утисак је да се као полазна основа Предлога стратегије, комуналне делатности не третирају као јавне службе, које пресвега треба да обезбеде задовољавање потреба грађана и јавног интереса, већ да је полазна основа била унапређење кому-

налних делатности у смислу економске ефикасности и смањења зависности од буџета.

Комуналне делатности су и у правној теорији и у по-позитивним законима дефинисане као јавне службе. У регулативи Европске уније комуналне делатности су у категорији служби од општег интереса. Начела јавних служби су: континуитет, дужност пружања услуга, једнакост корисника, немеркатилност и прилагодљивост потребама. Наведена четири начела инкорпорисана су и у сада важећи Закон о комуналним делатностима, као и у члан 4 Предлога закона о комуналним делатностима. Зато је неопходно да се и стратегија реорганизације јавних комуналних предузећа зајснива на овим начелима. Конкретно, приоритет у полазним основама стратегије треба да има задо-

вљавање потреба грађана и јавног интереса. На пример, изградња канализације (мреже и неопходних објеката за одвођење отпадних вода) на одређеном подручју треба да буде прилагођена пре свега потребама грађана и заштити животне средине, а не могућности остваривања додатне вредности кроз обављање те делатности.

Другим речима, код делатности снабдевања водом и одвођења отпадних вода, није примат на остварењу добити ЈКП, већ омогућавању снабдевања водом, односно, одвођења отпадних вода за грађане и привреду, као елементарног услова живота и рада, без обзира на економску исплативост.

Облик организовања и споредне делатности

У Предлогу Стратегије не постоји образложење из којих разлога је предложен облик привредног друштва. Иначе, на основу више Закона произилази да се у Републици Србији задржава јавно предузеће, као облик организовања вршења јавних служби. Споразум о стабилизацији и придрживању и регулатива Европске уније такође не предвиђају укидање јавних комуналних предузећа као облика организовања јавних служби.

Још једна од примедби односила се и на то што у Предлогу стратегије не постоји дефиниција појма "споредна делатност", а неопходно га је дефинисати посебно имајући у виду разлике између појединих ЈКП. Такође, треба узети у обзир да, у најширем смислу дефинисане, управо споредне делатности доносе додатни приход ЈКП, чиме се смањује притисак на буџет, што мора бити у даљем

току ажурирања Предлога стратегије предмет озбиљне анализе, пре доношења закључака, уз обезбеђење сталне контроле да се не би угрозила основна делатност.

Приход, инвентизије и контрола

По мишљењу чланова Управног одбора Удружења водовода и канализације Србије "Недовољна средства за финансирање капиталних инвестиција" и "Недостатак капиталних инвестиција", којима се бави Предлог, зависе од финансијског стања у држави. Ови недостаци решавају се адекватним планирањем према неодложним потребама грађана на одређеном подручју, а сходно јавном интересу (начела функционисања јавних служби) и усвајањем новог Закона о јавној приватном партнерству.

Битно је нагласити да природни монополи, као што је снабдевање водом, могу донети значајнији приход само у друштву које је достигло такав степен економског развоја да грађани могу да плате пуну цену ове комуналне услуге.

Предлог игнорише добре резултате

У деловима "Управљање пословањем ЈКП," и „Однос оснивача и ЈКП,” садржане су неприхватљиве генералне оцене, као што је на пример: "Управљање пословањем ЈКП је неефикасно и политизовано.", а да при томе није дат баш ни један добар пример. . Нетачна је генерална оцена да оснивач не врши контролу рада ЈКП, јер је врши и по општим актима локалне самоуправе (што налаже Закона о локалној самоуправи и Закон о Главном граду), али и

по Закону о комуналним делатностима и по Закону о буџетском систему.

У делу "Побољшање финансијских и пословних резултата", у алинеји "Управљање људским ресурсима", указује се да у сектору водовода има готово двоструко више запослених у односу на земље сличног нивоа развоја. Чланови Управног одбора Удружења водовода и канализације Србије указали су на чињеницу да потребан број запослених у сектору водовода не може да се мери искључиво према степану развоја одређене земље, већ се пре свега мери по потреби мануелног рада, а с обзиром на природне услове, како врсте изворишта, тако и висинске зоне на које вода треба да буде дистрибуирана у прописаном притиску.

У смислу завршног разматрања Предлога стратегије, још једном је указано да је у готово свим њеним сегментима потребна актуелизација. С обзиром на донете законе, законе у процедури или нацрте закона за које је завршена јавна расправа, као и корекција ставова који су наједени у овим сугестијама, према начелима јавних служби или већ постојећим решењима у нашем правном систему актуелизација је неопходна.

„ГЕНЕРАТОР ИНФЛАЦИЈЕ“ СА КОНТРОЛИСАНИМ ЦЕНАМА И ЗАРДЗНУТИМ ЗАРАДАМА

Сматрамо стучно неприхватљивом оцену да ЈКП врше инфлаторни притисак, јер се тарифе (цене, тарифни системи, тарифе, накнаде) комуналних делатности сврставају у контролисане цене од стране Републике Србије и планирају и усклађују само са пројектованом инфлацијом под контролом Републике Србије. Дакле, усклађују се само у делу обезбеђења да не дође до потпуног и очигледног губитка супстанце, а не како је неприхватљиво наведено у Предлогу Стратегије, ради покрића сопствене неефикасности. Зараде у ЈП и ЈКП такође су под контролом Републике Србије и локалне самоуправе, према одредбама Закона о буџетском систему и Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса.

НА АДРЕСУ МИНИСТАРСТВА

Примедбе су достављене Министарству економије и регионалног развоја и изнете на сводној расправи о Предлогу, која је одржана 13. октобра 2011. године у Привредној комори Србије

Баш специјална возила

у Погону специјалних возила при Сектору канализационе мреже већ извесно време подижу ефикасност рада, уз значајне уштеде

Сваки посао може да се обави на бар два начина. Метод „до резултата на мала врата“ најчешће примењујемо на другима, док је домаћински приступ, који подразумеве врхунски квалитет уз минималне трошкове, углавном резервисан за личне потребе.

Иако, условно речено, ради за друге, запослени. Тврде да то нису постигли никаквим иновацијама у организацији посла, него су једноставно почели да обраћају пажњу на првидне ситнице, које када се умноже бројем возила у догледно време прерасту у „крупнице“:

„Уочили смо да људи на терену нису користили све могућности надоградње специјалних возила. Није се радило о крупним пропустима, међутим обзиром на број интервенција временом се отварала могућност за значајне уштеде, уз истовремено подизање ефикасности и степена безбедности запослених“, објашњава Драган Дамјановић, шеф Погона

зашто су се у Сектору канализационе мреже определили да организују обуку за посаде специјалних возила, каналске раднике и пословоје реона, која има за циљ да их упозна и подсети на све могућностима и правила коришћења специјалних возила.

Школа корисних рутина

За обуку је задужен инжењер **Слободан Кравчук**, који такође истиче да нису биле у питању крупне грешке, али и да погрешне рутине могу да увећају трошкове и угрозе безбедност људи:

„Узмимо за пример водилицу за црево, која се раније уопште није користила, а данас је неизоставан део опреме. Лако се монтира, а има улогу да црево усмерава и штити од хабања, што је важно, јер оштећење при радном притиску од 170 бара може бити погубно.“ Сазнајемо да су посаде специјалних возила захваљујући обуци стекле још једну корисну рутину да у

мрежу испуштају искоришћену воду и на тај начин расстерете возило и одложе одлазак до истоваришта. Цистерна је, наиме преграђена на две коморе, од којих доња служи за прикупљање муљног садржаја из канализационе мреже, док се у горњој складиши чиста вода којом се мрежа испира. Током интервенције, та вода се заједно са садржајем враћа у цистерну и непотребно је оптерећује, јер постоји могућност да се испусти у мрежу, где не шкоди јер је само замућена. Донедавно је то ретко радио, па се чешће одлазило на истовариште на Ади Хуји и тако непотребно трошило гориво и време. Трошкови ду додатно смањени тако што однедавно поред главног истоваришта постоје још два пункта, у Земун Полju и Железнику, где се привремено одлажу садржаји из специјалних возила и по потреби одвозе за то намењеним камионима до Аде Хује. Ранија потрошња горива од 30 хиљада литара месечно сада је поменутим и још неким ме-

СЛИВНИЦИ

Сливници су сврстани у три категорије, којима је условљена и учесталост чишћења. У прву спада 6345на главним саобраћајницама, а у другу 16918 на магистралним, док је на свим другим распоређено 7562 сливника треће категорије.

За 2011. годину укупно је планирано 105000 чишћења, а закључно са октобром извршено је 94094, што чини 89,6 процената годишњег плана.

рама скресана за трећину и сада износи 20 хиљада лита. Погон у свом возном парку има 30 возила различитог типа. Најзаступљенији је са десет возила популарни чистач сливника „мали Моро“. **Када су 1989. године у Београдску канализацију из Италије стигла два прва специјална возила са устисном потисним дејством марке „Моро“, наступила је права мала револуција у одржавању сливника, зато што је само једно возило са двоје људи обављало посао за који су пре тога била неопходна три возила са по три члана посаде.**

Поред смањења трошкова растерећене су и градске сабирачијнице. Сабирачијна гужва, међутим, изнова предњачи на списку отежавајућих околности људи који на београдским улицама одржавају канализациону мрежу:

Брига за људе

„Гужве, возила паркирана преко сливника и тесне уличице које возилима потпуно закрчимо, свако-

дневни су проблеми који започињу чим изађемо из гараже на Душановцу и једва се извучемо из тесне улице Игњата Јоба. Пре два дана колега из друге смене звао ме је и тражио помоћ, јер су на њега насрнули нестручни возачи којима је закрчио пролаз, па сам не прекидно забринут за људе, „жали се пословођа **Драган Ђокић**. Занимљив је, иначе начин на који је Драган после петнаестогодишњег искуства доспео на ово место. У његовом случају није било „ни по буби ни по стричевима“, већ јешеф Погона направио табелу у коју је за сваког извршиоца унео податке о томе колико пута у току сваке смене изађе на терен, колико при том превали километара, колико проведе у раду у мести и колико је времена ангажована пумпа. Тако је знао кога да стимулише и награди, а најбољег је поставио за пословођу. Погон иначе броји

78 људи који су организовани у два реона: Београд 1 на Душановцу, где је и Одељење одржавања, Београд 2 на Галовици на Новом Београду и истовремење на Ади Хуји.

Послововођа Ђокић примећује да се временом мења свест људи о овом послу: „Раније је млађим људима било чак и непријатно. Сада су свесни да ради частан и важан, а нажалост и опасан посао, па нам због повећаног ризика следује бенефицирани стаж. Зашитићени смо колико је то могуће опремом и медицинским надзором, али ризик увек постоји.“

ВОЗНИ ПАРК

Погон има 10 чистача сливника „Моро“, три каналочистача, пет средњих одгуштивача сливника, осам чистача колектора, по један кипер и усисни багер и две ручне саке. Најстарије возило датира из 1990. године, а остала су набављена између 2002. и 2009. године.

НОВИ ПОКЛОПЦИ

212,48 km

колектора величине до 5,5 X 5,5m

1464,75 km

Цевне мреже пречника од 250 до 2000 mm

32834

сливника

53.694

канализационих прикључака

Од почетка 2011. до средине новембра са београдских улица је нестало 387 сливничких решетки и 68 поклопца шахтова. Зато су се у Канализационој мрежи определили за композитни материјал и пластикополимере, који имају све атесте, а нису занимљиви препродавцима секундарних сировина. Јесенас је урађено по 25 оваквих поклопца и решетки, за које се очекује да положе тест на улицама и временом реше проблем угрожавања људи и материјалне штете за БВК.

Контрола и безбедност саобраћаја

Београдски водовод и канализација прво је предузеће у Србији које је током 2010. и 2011. године, у сарадњи са Саобраћајним факултетом из Београда, усвојило посебна стратешка документа о безбедности саобраћаја.

Ово се могло и очекивати, обзиром на значај транспорта и механизације за обављање делатности и одржавање система водовода и канализације. У циљу непрекидног подизања нивоа безбедности саобраћаја, а пре свега смањења броја и последица саобраћајних незгода, у оквиру Сектора безбедности у нашем предузећу делује Служба контроле безбедности саобраћаја. Запослени у Служби контролишу рад возача и возила на терену, обрађују саобраћајне незгоде, анализирају путне налоге и тахографске плоче или траке и контролишу паркирање возила. Недавно је уведена и контрола руко водилаца возача, чија је обавеза да превентивно делују у циљу подизања нивоа безбедности саобраћаја. За све ове послове сами су припремили процедуре, уз подршку стручњака са Машинског факултета.

О циљевима и методу рада, шеф Службе дипломирани инжењер саобраћаја **Зоран Јончић** каже: "Посебну пажњу усмеравамо на доследну примену усвојених процедура и стратешких докумената. При том настојимо да превазиђемо традиционални приступ контроли, која је ригидна и изолована, са главним, а често и јединим циљем да санкционише. Уместо да са њом сарађују, запослени се такве контроле плаше и гледају да је на сваки начин

избегну. Наш мото је да дељујемо превентивно, а циљ да колеге у нама препознају сараднике и драгоцену подршку у заједничком послу унапређења безбедности саобраћаја.

Оваквим приступом директно се утицало како на сктивну, тако и на пасивну безбедност саобраћаја. Активна се односи на спречавање настанка саобраћајних незгода, а постиже се ограничењем брзине, елиминисањем вожње под утицајем алкохола и психоактивних супстанци, побољшањем техничке исправности возила и поштовањем саобраћајних правила. Пасивна безбедност подразумева смањивање штетних последица саобраћајних незгода употребом сигурнотехничких појасева (и на задњим седиштима), касика, светло-одбојних прслука и пружањем правовремене и стручне прве помоћи повређенима".

Контрола возача на терену

О тренду смањења броја незгода сведочи податак да их је у 2010. години забележено за око 37 посто мање у односу на 2006. годину, док је у истом периоду вредност оштећених возила смањена за скоро 50 процената. Детаљном анализом саобраћајних незгода утврђено је да су посебно ризичне

две групе возача", истиче **Дејан Роглић**, инжењер саобраћаја: „То су возачи самовожње путничких возила у сталном радном односу, а за њима следе професионалци ангажовани са стране, који возе лака теретна возила. Најбезбеднији су професионалици у сталном радном односу.

Овакви резултати указују да је потребно посветити већу пажњу едуковању и избору возача самовожње и прибећи тесту вожње приликом избора професионалаца ангажованих са стране, што је и обавеза по Правилнику о спровођењу послова безбедности саобраћаја у ЈКП Београдски водовод и канализација (чл.23), који је усвојен априла 2011.“

Контрола возила и возача на терену спроводи се непрекидно у три смене, а поред провере докумената и психофизичког стања возача, укључује визуелну проверу возила и прописног алата и опреме. Процедура је изузетно важна, јер се највећи ефекти управе и очекују од промене свести, ставова и понашања возача, на шта ова процедура непосредно утиче. При том се има на уму да људи који управљају возилима са ознакама Београдског водовода и канализације нису само возачи, већ и амбасадори који свакодневно широм града представљају важно и уг-

ледно предузеће. Управљају огромним и разноликовим возним парком у који спада око 500 путничких, лаких и тешких транспортних и специјална возила, као и грађевинске машине. У Служби истичу да, поред Задржка о безбедности саобраћаја на путевима, који је ступио на снагу децембра 2009. године, за напредак у овој области треба захвалити и пословодству. Челни људи нашег предузећа препознали су важност стратешког управљања безбедношћу саобраћаја и пружили неопходну подршку у реализацији свих предузетих активности.

СТРАТЕШКА ДОКУМЕНТА

- Политика безбедности саобраћаја ЈКП БВК
- Стратегија безбедности саобраћаја за период 2010-2014. год.
- План безбедности саобраћаја у ЈКП БВК за текућу годину
- Правилник о спровођењу послова безбедности саобраћаја
- Одлука о условима и начину коришћења возила и контроли безбедности саобраћаја у Предузећу

Марко Кркић, Дејан Роглић, Марко Перишић, Милорад Четковић и Зоран Јончић

План управљања отпадом

У нашем предузећу припремљен је законом предвиђен План управљања отпадом, који ће ускоро почети да се примењује.

ПРИКУПЉЕНО

- 45,5t аутогума, око 1700 комада различитог профила
- 8t електричног и опасног електронског отпада
- 400 t металног (лим, сиви лив, гвожђе, бакар, алуминијум, прохром, месинг)
- 16 t пластике и оштећеног намештаја
- Ове године из круга Белих Вода евакуисано је 50 тона комуналног отпада, прикупљеног током велике акције чишћења круга, коју су организовали запослени на овом пункту.

ОПАСАН ОТПАД

- отпадна уља минералног порекла
- истрошени оловни акумулатори и батерије
- кетрици
- аутогуме
- расходована рачунарска и електронска опрема

О третману отпада у БВК одувек се водило рачуна, пре свега зато што нас је на то упућивала делатност којом се бавимо, а од средине 2010. године овом послу приступа се плански и систематски у оквиру Службе заштите животне средине у Сектору управљања системом квалитета. О резултатима и плановима у домуену управљања отпадом руководилац Сектора Јован Кунић каже:

„За релативно кратко време успели смо да овладамо материјом и већ постигнемо значајне резултате, који се могу сагледати кроз зараду од близу девет милиона динара, остварену продајом отпада прикупљеног од маја 2010. до маја 2011. године. Подсећам да смо набавили савремене, безбедне контejнере за прикупљање, како опасног отпада тако и секун-

дарних сировина и на законом прописан начин успоставили сарадњу са овлашћеним опертерима. Упоредо смо припремали План управљања отпадом у ЈКП БВК, чији је основни циљ да у свим деловима предузећу заживе одговарајући поступци и методе одлагања отпада.

Отпад је скупа роба

За досадашње резултате у организованом прикупљању отпада најзаслужнији је Драган Селаковић из Одржавања, који је решењем генералног директора задужен да у име и за рачун БВК сав прикупљен отпад предаје овлашћеним опертерима. Драган и организује прикупљање отпада у оквиру целог Предузећа, док не живи План, који предвиђа складиштаза отпад на 5 локација и одговорна лицазадужена за све фазе управљања отпадом. Драгану у овом послу помаже драгоцено искуство стечено у Одељењу дијагностике елек-

тро машинске опреме. У БВК је дошао 1970. године, као петнаестогодишњи ученик и током дугогоришњег теренског рада упознао душу система, али и људи:

„Код нас још увек нема дољно свести о значају овог посла. Нарочито ми смета немаран однос према опасном отпаду, као што су на пример искоришћени тонери, који се често гомилају по канцеларијама. Овакав отпад треба издвојити на једном месту, што даље од људи и често односити, а што је најважније, нипошто се не сме одлагати у контејнере или мешати са другим отпадом.“, апелује Драган. Наглашава да отпад није смеће о коме брине неко други, а није ни нешто „што ће се иначе бацити“, па је свеједно ко ће га и на који начин удаљити из Предузећа.

Важно је да сви схватимо да правилним управљањем отпадом штитимо пре свега своје, али и здравље своје породице, колега и суграђана, а при том Предузећу доносимо драгоцен приход.

ГРАДСКИ ПЛАН

Почетком јула 2011. године у Скупштини града презентиран је Градски план управљања отпадом, за чију ће се имплементацију издвојити значајна средства. Између осталог, планиран је pilot пројекат биолошког третмана септичких јама; санација и проширење депонија као и изградња 14 рециклажних дворишта за одвојено сакупљање отпадног материјала погодног за рециклирање.

Драган Секулић

Поуздана, а тиха подршка

Прича о људима који у БВК брину о свим оним крупним и ситним стварима, које су неопходне да би сви остали своје послове обављали – без бриге.

ЧЕСМЕ И ФОНТАНЕ

У оквиру ове службе организовано је одржавање 99 јавних чесми и 32 градске фонтане. Запослени раде на машинској реновацији и замени пумпи, дизни и вентила, одржавању расвете, прању и чишћењу хемијским средствима. Како каже Тихомир Настић, „Ови момци имају изузетан однос према послу, иако раде са хемикалијама, нон-стоп у води и изложени непогодним временским условима.“

Свакодневно се превозимо лифтотом, користимо осветљење и рачунаре, радимо у топлим и чистим канцеларијама. Уредно примамо пошту, а документа која шаљемо благовремено стижу на одредишта. Одмарамо се у драгуљу Врњачке Бање, нашем одмаралишту „Врачар“. За све ово и још много тога заслужни су у Служби одржавања пословних објеката и општих послова.

Шеф службе Тихомир Настић са задовољством говори о задужењима које је преузео, о постигнутим резултатима и, вредним људима који су их остварили: „Људи који се брину о одржавању пословних објеката БВК на посао долазе знатно раније, Због природе и потребе посла немају радно време „од – до“ већ раде у подневним сатима, као и током викенда. У овој Служби квалиитет и однос према послу су на првом месту.“

Сами своји мајстори

Запослени у Одељењу одржавања објеката и инсталација брину да лифтови, мокри чврлови и расвета увек функционишу. Окречили су током протеклих година више хиљада

квадрата објекта БВК, а из столарске радионице овог одељења изашло је безброј обновљених комада намештаја. О важнијим пословима које су обавили Дејан Воштић, руководилац одељења каже: „Имамо много објеката у свим деловима града, па поред добrog одржавања увек нешто искрсне, а сви сматрају да су приоритет, тако да често немамо времена ни да користимо годишњи одмор.“

Ово одељење бави се и изливањем бетонских поклопаца канализационих шахтова, који се постављају на зеленим површинама. До сада су произвели 1400 комада и на тај начин повећали безбедност суграђана и у исто време остварили значајне уштеде. Тихомир Настић, шеф службе наглашава: „Имамо идеју да сами израђујемо све оно што можемо, с обзиром на тешко време и кризу. Тако за те услуге не плаћамо трећим лицима и смањујемо одлив новца из предузећа.“

Исти принцип примењују и у Одељењу дизел агрегата и пловних објеката, којим руководи Милорад Родић. Они одржавају све зелене површине, а брину и о одржавању старих и набавци нових поклопаца за

шахтова. У њиховом ресору је и брод „Топчидерка“, којим се превозе тешке машине и терет за потребе БВК, а користи се и као ресторан за потребе Града, предузећа, синдиката.

Модерни „поштари“

У оквиру ове службе је и Одељење архиве које се бави пријемом, завођењем и дистрибуцијом примљене поште на више локација: у Кнеза Милоша, Делиградској и Данијеловој. Умреженост свих локација омогућена је јединственим електронским програмом „spider net“. Архива БВК је међу првим архивама јавних комуналних предузећа у граду прешла на дигиталну пошту.

Папирна пошта се скенира од 01. јануара 2005. године.

„Пошта се на пријему заводи у електронски деловодни протокол, скенира се и складиши у јединствену електронску базу података у оквиру програма „spider net“. На тај начин је знатно унапређено пословање архиве, а такође су и скраћени рокови достављања поште“ са задовољством наглашава Нада Кнежевић, руководилац Одељења архиве. Поред електронске, пошта се чува и у писаној форми на ПП Макиш.

Одмаралиште "Врачар" - кућа добрих домаћина

УВрњачкој Бањи, једном од најлепших српских бањских центара, на мирном и шумовитом месту на око 300 метара удаљености од центра, налази се радничко одмаралиште Београдског водовода и канализације „Врачар“. За одржавање и рад одмаралишта задужена је Служба одржавања пословних објеката и општих послова.

Објекат располаже са 42 лежаја и 10 помоћних. Недавно је потпуно реновирано, а собе су модерно опремљене ТВ пријемницима са кабловском телевизијом и клима уређајима.

Сјајно особље и модерно опремљена кухиња за служни су за одличну домаћу храну.

Ресторан може да прими и до 50 гостију којима је на располагању и трпезарија на отвореном са наткривеном терасом.

На платоу изнад одмаралишта налазе се павиљон, столови за стони тенис и стони фудбал, као и кутак за дружење, а ту је и монтажни базен за најмлађе госте, дечји парк са љуљашкама и клацкалицама и лежаљке за одмараше. Право место за породично дружење и одмор.

Велики број водоводција имао је прилике да борави у нашем Врачару, из кога носе само лепе успомене.

Гости су увек у праву

О томе како је лепо провести време у Врачару и Бањи најбоље говоре утисци наших колега.

Слободан Пирушић, шеф Службе обезбеђења у одмаралиште Врачар одлази већ 11 година. Он у Бањи пронализи квалитетан одмор и садржаје као што су спа центри, релакс програми, али и природа у месту и околини. Са породицом је обишао Гоч, околне манастире, базен у Митровом Пољу. Осим утисака о одмору Слободан истиче: „У одмаралишту Врачар увек се осећамо као да смо код рођака. У Бањи волим да обилазим занимљива места, као што су дворца Белимарковић или базен Клобук који датира из 1935. године.“ Додаје још и да су људи у овом крају пријатни и гостопримљиви, а да је архитектура вредна обиласка. На крају каже да је одмаралиште Врачар „домаћинска, водоводска кућа“.

Љубиша Стаменковић, координатор диспечеризације ВИК мреже истиче да је презадовољан услугом одмаралишта. Сећа се незабораних дружења и заједничких вечера са колегама. По њему је Бања најлепша у пролеће и јесен и зато је одлазио баш тада у одмаралиште, понекад породично, а понекад

са спортистима. Љубиша посебно истиче: „једини прави одмор је у Врњачкој Бањи. Без журбе и пресије да се свуда стигне и у одређено време. Зато када желим да се одморим одлазим у Бању, а не на море или планину.“

Наше колегинице **Наташа Томашевић** и **Драгана Божић**, оператерке у Контакт центру у одмаралиште Врачар одлазиле су најчешће заједно. Са децом проводе безбрижан одмор, јер им је у Врачару и Бањи све обезбеђено. Наташа наглашава: „У одмаралишту је све супер, храна је фантастична, особље још боље, а смештај је одличан. Сада је као хотел са четири звездице.“ Хвале конобара Радета који увек излази у сутрет дечјим жељама. У одмаралишту су

биле за Ускрс у време ћачког распуста. Ишли су на излет на Гоч или на базен у хотелу Бреза. Њихов устављени ритуал била је прва јутарња кафа са ратлуком у кафеу „Врабац“. Драгана још додаје „У Бањи поред одмора морамо да обавимо и неку куповину“.

Ако сте жељни правог одмора и опуштања, укусне традиционалне кухиње и домаћинске атмосфере, дружења, обилазака српских знаменитости, послушајте колеге и испланирајте одлазак у Врњачку Бању, у одмаралиште Врачар. Подсећамо да запослени у БВК са својим породицама у Врачару бораве по субвенционисаним ценама, а одмаралиште је отворено и за трећа лица.

Б. Стојаноић

За све потребне информације у вези са одмаралиштем „Врачар“ можете се обратити на телефоне 011/3606 710 и 0648131051 или потражите на сајту www.vracarbk.rs

Безбедност и здравље на раду

За већи степен безбедности запослених у нашем предузећу, поред осталих мера, које спроводи и инцицира Служба за безбедност и здравље на раду, од користи ће бити и курс за пружање прве помоћи.

Од деветстотина радних места у БВК, 187 је са повећаним ризиком

У циљу повећања безбедности запослених у комуналним предузећима као и грађана на јавним местима, Скупштина града у сарадњи са Црвеним крстом Београда организовала је извођење обуке основног курса прве помоћи за запослене у три комунална предузећа. Овај пројекат обухватио је и БВК, а обука се од октобра спроводи на различитим пунктовима у организацији Службе за безбедност и здравље на раду. О детаљима ове ко-рисне акције Весна Јечменица, шеф службе каже:

„Срећна сам што је 250 наших колега добило прилику да учествује у овој обуци коју држе лиценцирани инструктори у трајању од три сата. Она обухвата поступак на месту не-

среће, поступак са повређенима без свести и методе оживљавања, основне технике заустављања крварења, затим принципе имобилизације и збрињавање акутних стања. После обуке полазници добијају сертификате који важе 5 година. Лично сам се уверила да је метода ефикасна и динамична, а свако добија прилику да практично провери стечено знање. Из нашег сектора кренула је иницијатива за набавку сетова прибора за пружање прве помоћи који ће се распоредити по предузећу. „

Повређени опорављени

Наша саговорница верује да ће овај пројекат допринети ублажавању последица повреда на раду, којих је од почетка године до 25. новембра забележено 27, од чега 10 тешких и то 7 на послу, а 3 при доласку, односно одласку са посла. У свим случајевима поступљено је у складу са Законом јо безбедности и здрављу на раду, а што је најважније повређени су се опоравили.

Подсећамо да су сви радници у радном односу на неодређено и одређено време обухваћени колективним осигурањем преко

Компаније Дунав од следећих ризика: смрт услед несрећног случаја; природна смрт и трајни инвалидитет као последица повреде. До сада је исплаћена накнада штете у износу од 1.559.000,00 динара, а преостаје још један број необрађених одштетних захтева. У складу са законском обавезом да се запосленима на радном месту са повећаним ризиком обезбеде периодични лекарски прегледи, Служба за безбедност и здравље на раду у сарадњи са ДЗ „Врачар“ у току 2011. године обавила је припрему у упутила 742 запослених на ове прегледе. Од 655 који су се одзвали способних за рад је 620, неспособних 6, код 27 је утврђена ограничена способност док је двоје без коначне оцене.

Крајем године на нивоу Предузећа формиран је Одбор за безбедност и здравље на раду, у чијем су саставу два стручна члана из истоимене службе, по два представника репрезентативних синдиката, као и један представник пословодства. Са својим примедбама и иницијативама из ове области запослени могу да се јаве председнику Одбора Бранку Јвковићу на умрежени број телефона 1142.

Весна Јечменица

Добровољни даваоци крви

Изборна скупштина удружења

У ЈКП БВК од 2003. године успешно делује Удружење добровољних давалаца крви, које окупља 360 чланова, док је у бази података регистровано чак осам стотина давалаца.

ПРАВА ДАВАЛАЦА

Закон о здравственом осигурању у круг осигураних лица којима је обезбеђена здравствена заштита без партиципације обухвата и добровољне даваоце крви. Даваоци који су крв дали десет и више пута ослобођени су плаћања партиципације, осим за лекове са Листе лекова, као и за медицинско-техничка помагала и имплант. Исто право имају и даваоци који су крв дали мање од десет пута, с тим што га могу оставаривати у року од 12 месеци после сваког давања крви. Законом о раду утврђено је и право на дводневно плаћено одсуство за свако давање крви, рачунајући и дан давања.

Организовано давалаштво крви у нашем предузећу датира од 1968. године, а о дугогодишњој традицији сведочи и активни члан Удружења пензионера Света Остојић, чија књижица добровољног даваоца крви датира из 1947. године, када је радио у Санитарној контроли на Белим Водама. Од марта ове године даваоци крви регистровани су као самостално удружење са својим рачуном, печатом и Статутом. Редовна изборна скупштина одржана је 12. октобра 2011. године и том приликом изабран је нови Извршни одбор од девет чланова за мандатни период до 2015. године, по три члана и заменика члана Надзорног одбора, као и тројчлани Суд части. Скупштини је присуствовао и Џвијо Бабић, генерални директор ЈКП БВК, који је у име запослених изрекао похвале и захвалност даваоцима крви за њихов хумани ангажман и обећао да ће их Предузеће и у будуће подржавати.

Досадашњи председник Мома Мутић нагласио је значај добре сарадње са пословодством и презентативним синдикатима, која је у великој мери допринала успешном деловању Удружења. Да ће тако бити и у будуће уверен је и новоизабрани председник Синиша Ђорђевић, инжењер са ПП Макиш и вишеструки давалац

крви:

„За мене је инспиративна посвећеност с којом је Мома радио овај важан и хуман посао, а пре њега покојни Душан Ковачевић. Настојаћу да их у томе достигнем, а највећим успехом сматраћу сваког новог даваоца крви, кога подстакнемо да нам се придружи. Удружење иначе годишње организује три редовне акције прикупљања крви у сарадњи са Заводом за трансфузiju и то у јануару, мају и септембру. Већ је традиционална и Петровданска, поводом славе и годишњице Предузећа, када крв прикупљамо за ВМА.

Акцијом прикупљања крви у сарадњи са овом установом 14. новембра обележили смо и славу Удружења, Свете враче Козму и Дамјана.

Поред тога, наши чланови одлазе на позив пријатеља Удружења и крв дају широм Србије и у Републици Српској, што нам се приликом наших акција редовно узвраћа. У име свих давалаца позивам колеге којима то здравствено стање допушта да нам се већ на првој наредној акцији придруже, а све запослене подсећам да у случају потребе, за себе или члана породице, крв могу да обезбеде преко нашег Удружења.“

Водоводски даваоци крви на делу

Како је једна чесма покренула и запамтила историју

ЉУБАВ ЈАЧА ОД БЕЗУМЉА

Бронзана скулптура дечака са крчагом украдена је у мају 2010. године и пронађена на отпаду неколико дана касније у чак 22 деформисана комада. Три месеца трајао је конзерваторски подухват у сарадњи Централног института за конзервацију, Завода за заштиту споменика града Београда и Уметничке радионице „Кузман“ из Смедерева. У другој половини априла 2011. године дечак је враћен на свој мермерни постамент да и даље чува успомену на бурну историју једног народа и једну од његових неброђених невиних жртви.

Чесме гасе жеђ и крпе душу, одржавају биолошки и подстичу друштвени живот, па су код народа са драматичном историјом често маркери породичних и масовних трагедија и великих историјских преокрета. У том смислу најбољи је пример Чукур чесма у Добрачиној улици. Име ове чесме бележи историчар и путописац Евлија Челебија давне 1660. године. Према сачуваним документима, саграђена је још 1620. године и била је једна од 20 чесама Булбудерског водовода, чија је улога била снабдевање водом североисточног дела града, односно Дунавске падине. Назив „чукур“ значи дубок и потпуно је одговарао чесми, која је била дубоко укопана у стрму дорћолску падину, до које се силазио степеницама. Капацитета 0,32 литра у секунди, или ондашњих 320 дека, представљала је јак извор, значајан за снабдевање овог густо насељеног дела града. Давне 1862. године Чукур чесма

је била поприште трагичног догађаја, који ће у доброј мери, ако не скренuti а оно макар убрзати точак историје. Актери ове тужне приче су три обесна Турчина и бакалски шегрт, мали Сава. Предање каже да је тог врелог поднєва, чекајући дуго у реду пред чесмом, дечко таман наточио тестију, а један од три турска војника, жедан и баҳат, дограбио суд од дечака. Овај не даде Турчину да се напије из његове тестије и остале да лежи крај чесме прободен турским бајонетом. Варош се ускомешала због обести Турака и трагичне погибије недужног детета. Много је угледних српских глава ондашњег Београда пало истог тог дана или непосредно после овог трагичног догађаја на Чукур чесми, а забележено је да је тада у пожару на Дорћолу изгорело 20 српских кућа а 350 оштећено. Крајњи исход овог догађаја било је дефинитивно турско повлачење из Београда а касније и из Србије, која је још само фор-

мално била у саставу турске империје.

Спомен на описаног догађаја подигнут је на Чукур чесми 1931. године, по пројекту који је три године пре тога Уметничкој секцији Општине града Београда приложио Симеон Роксандић, један од најпознатијих скулптора реалистичног правца у српској уметности. Уз незнатне измене изливена је бронзана скулптура дечака на мермерном постаменту.

Задужбинар је био Ванђел Тома, ондашњи чувени дуванџија, богат човек и велики добротвор. За ово дело вајару је позирао тринаестогодишњи Властимир Петковић Кепа, син послужитеља у Другој мушкиј гимназији, где је двадесетих година Роксандић предавао цртање. Кепа ће касније постати фудбалер једног од највећих клубова тих времена БСК-а, са којим ће 1930. године доспети и на Прво светско фудбалско првенство у Монте Видеу.

Први управник Београдског водовода

Следеће године навршава се 120 година од пуштања у погон савременог Београдског водовода. Годишњицу и славу Предузећа обележићемо на Петровдан, 12.јула 2012. године. Због значаја јубилеја он ће на различите начине бити присутан у нашем раду током целе 2012. године. Лист „Водовод“ подсећаће на историју, важна достигнућа, преломне фазе развоја, а пре свега на људе који су својим радом допринели да Београдски водовод успешно прати развој града и у сваком тренутку одговори потребама београђана. Прилика је да се сетимо и Тодора Тоше Селесковића, првом управнику Београдског водовода. Овом значајном човеку част је указала и Научна редакција Културно образовног програма РТС-а, тако што је његов десетоминутни портрет уврстила у научно популарну играну серију о 15 великанама српске науке.

Тодор Тоша Селесковић ступио је на дужност првог управника Београдског водовода одмах по његовом пуштању у погон 1892. године. Био је уман, учен, свестран и честан човек, који је међу савременицима предњачио на многим пољима. Био је први српски конструктор алатних машина у крагујевачком Војнотехничком заводу, где већ 1884. године гради електричну централу и уводи фабричко електрично осветљење, седам година пре него што је струја стигла у престоницу. Селесковић пројектује прве парне млинове и водовод и канализацију за српске градове. Основач је Удружења занатлија Србије и иницијатор, а касније и председник Удружења српских инжењера. Тодор Селесковић је и први професор машинства на Великој школи, а био је и народни посланик. Београдским водоводом је управљао од 1892. до 1894. године. Овај делима богат и испуњен живот несрећно је и прерано окончан 1901. године, када Тодор Селесковић умире у 45. години од

инфекције ране после једне лакше хирушке интервенције. Био је ожењен Видосавом, ћерком Симе Влашића, управника лабораторије у Војном заводу и имали су Момчила, Данишу, Саву и Јовану. Тодор је био једно од петоро деце Франца Селесковића, столара из Братиславе и београђанке Вилхемине Херман, пореклом из околине Лайпцига. Родитељи су се срели у кафани Црни петао приликом једне очеве службене посете Београду. Тодора по завршетку гимназије шаљу на студије у Немачку, у град Карлсруе, који предњачи у машинској индустрији. По дипломирању, асистира на факултету а касније се запошљава у фабрици муниције. Патријотском апелу Краљевине Србије, да се њени учени синови врате из света и својим знањем помогну изградњу отаџбине, одазива се и млади Селесковић. Тим потезом он на неки начин уз враћа и јујаку, који га је стипендирао, како је Тодор говорио „српским парама“, бавећи се послом у Београду. У то време Београд се још увек

Тодор Тоша Селесковић, први управник Београдског водовода

снабдевао водом из бројних чесми старих водовода: Римског, Варошког и Булбудерског. После дугогодишњих припрема и истраживања, усвојен је пројекат „Општег снабдевања водом града Београда“, који је октобра 1889. године Управи града Београда предао инжењер Оскар Смрекер из Манхайма.

Смрекеров пројекат

Изградња прве етапе водовода трајала је 30 месеци, а ради извршења овог, за град изузетно важног посла, Суду општине при дodata је нарочита стручна Надзорна комисија, која је у име општине обављала све послове везане за градњу водовода. Непосредно руководење грађевинским пословима повериено је Смрекеру, а на место првог инжењера био је од Надзорне комисије постављен Радован Петровић, који је стекао дугогодишње искуство грађењи

водоводе у Баварској. Прву Управу водовода формирала је Комисија за надзор, под називом „Управа за грађење водовода београдског“. На место првог руководиоца водовода конкурсом је на период од пет година 14. јуна 1892. године примљен Тодор Тоша Селесковић. Постављен је за шефа Инжењерског одељења и водовода, а променом назива овог одељења у „грађевинско“ руководилац постаје управник. Управа је од маја 1890. године била смештена у кући госпође Томанице, удовице чуvenог Илије Вучића Перишића, на углу Кнеза Милоша (Обренове) и Крунске. Већ у мају Управа се сели у кућу Настаса Јовановића на Зеленом венцу. На месту управника Селесковић се задржао до 1894. године, а после њега постављен је Светозар Недељковић, машински инжењер српских државних железница.

Година заједничког наступа

На крају 2011. године председници репрезентативних синдиката БВК своде рачуне са којима ће изаћи пред своје чланство. Још увек не баратају коначним цифрама, али ове тешке године, више него раније, били су ангажовани у традиционалној улози подршке запосленима, кроз бесповратне материјалне помоћи, позајмице, упућивање чланства на рекреативне одморе у циљу превенције радне инвалидности, али и организацију рекреативних спортских надметања са колегама из Србије и Црне Горе.

„Инсистирали смо на стриктној примени нормативних аката и у том смислу са задовољством можемо констатовати да је последовац испоштовао сва давања на име ПКУ, редовно су исплаћиване и зараде. Заостало се једино са добровољним пензијским осигурањем, за које имамо уверавања да ће бити продужено када се за то стекну

услови. Обзиром да се не ради о проценутално величим издацима, пратићемо убедеће шта се на том плану дешава и инсистирати да се са овом корисном иницијативом настави“, - истиче Драгутин Животић председник Самосталног синдиката, који као заједнички допринос пословодству и синдиката истиче и чињеницу да је коначно у нашем предузећу уређена област безбедности и заштите на раду.

Оба лидера истичу добру сарадњу са пословодством и Оснивачем, која се ове године, поред текућих послова, у добро мери сводила на Програм рационализације броја запослених. Предстоји усаглашавање колективних уговора, којима „истиче рок“.

По природи свог посла баве се и „ситницама“ које живот значе, као што је радно време и јавни превоз, али живот им је наметнуо и „републичку тематику“. Током године синдикати су активно

учествовали својим примедбама у расправи приликом припреме Стратегије реструктуирања јавних комуналних предузећа у Србији, као и предлога Закона о јавним комуналним предузећима и Закона о јавној приватном партнерству и концесијама. И док су током расправе изборили уверавања да се један корпус јавних делатности, које су од посебног интереса ни у ком случају неће приватизовати, затекло их је, како тврде, исхитрено пуштање у процедуру поменутих закона, који ову област другачије третирају.

Против приватизације

Зато су се чланови репрезентативних синдиката БВК придружили протесту који су 10. новембра 2011. године организовали синдикати запослених у комуналним делатностима Србије. Они су се, симболично у пет минута

до 12 сати окупили на Тргу Николе Пашића и одатле у поворци отишли до Владе Републике Србије са захтевом да се из скупштинске процедуре повуку спорни закони „због неуважавања ставова синдиката, стручне јавности и представника јавних комуналних предузећа“. Синдикалци такође захтевају „да се грађанима Србије омогући да се путем референдума изјасне о овом судбиносном питању од националног интереса.“

О разлозима за овај корак Радуле Ристић, председник Независног синдиката каже:

„Из досадашње сарадње са Оснивачем, коју такође оцењујем као врло конструктивну, добијамо уверење да приватизација није у плану. Међутим сматрамо корисним да се о овом важном питању изјасне и грађани, што треба да послужи као путоказ за будућа опредељења на свим нивоима. У том смислу смо се приклучили протесту и приступили прикупљању потписа грађана, о чему смо детаљно информисали чланство“.

Уз честитке за Нову годину и божићне празнике, својим члановима, свим запосленим и пословодству Предузећа, наши саговорници желе пуно личне и породичне среће, добро здравље и успех у раду, који ће нам определити будућност за коју верују да ће од Нове године бити боља.

Драгутин Животић

Радуле Ристић

Генерални директор у сусрету са освајачима пехара са овогодишњих спортских надметања комуналца

Успех наших ватрогасаца

На стадиону Дунавац у Гроцкој 8. октобра 2011. године одржано је 34. Градско ватрогасно такмичење, на коме је Мушка Б такмичарска екипа Добровољног ватрогасног друштва Водовод заузела друго место у својој категорији. У Друштву су помало разочарани пласманом, зато што су навикли да побеђују, међутим они итекако имају разлога да се поносе својим учешћем на овом такмичењу.

Били су једина међу 40 екипа која је вежбу извела без иједне грешке, иако нешто спорије. То уједно потврђује и високу спремност људи који у нашем предузећу воде рачуна о заштити од појара, зато што већину чланова Друштва које у БВК делује већ 27 година чине запослени у Служби заштите од пожара при Сектору безбедности.

Београд-град фонтана

Под слоганом „Београд поручује: замисли жељу“ 6. октобра, једног од последњих дана Михољског лета ове године, свечано су пуштене у рад четири обновљене фонтане: „Жена са школком“ у Безистану, „Рибар“ на Калемегдану, фонтана у насељу Мика Алас на Дорђолу и комплекс „Пролеће“ испред СРЦ Ташмајдан Град је улагањем 42,5 милиона динара за реализацију обог пројекта потврдио определење да бригом о градским фонтанама и јавним чесмама унапређује квалитет живота суграђана, подиже туристички потенцијал града и чува културно историјско наслеђе.

Поред ове четири у последње две године обновљене су фонтане „Девојка са крчагом“ у Пионирском парку и „Водоноша“ у Новом Београду, док је 2011. подигнута нова у Ташмајданском парку, а у плану је и изградња фонтане испред Главне поште.

Уједно су реконструисане Хајдучка чесма у Кошутњаку као и Ђачка у новобеоградском блоку 45.

Подсећамо да је ЈКП Београдски водовод и канализације 1. јануара 2006. године од Градског зеленила преузело одржавање јавних чесми, и ту том периоду њихов број повећао се са 56 на више од 100. Упоредо одржавамо и 32 фонтане.

„Проверено добра вода“ у београдским учионицама

Колико је за људски живот и здравље важна вода, и колико је у исто време за воду важна људска брига, тема је пројекта који је под називом „Проверено добра вода“ осмишљен у Служби за маркетинг и информисање БВК, а реализује се у сарадњи са градским Секретаријатом за образовање у београдским основним школама. За сада је планирано да се презентације прилагођене ученицима другог разреда одржи у 31ој школи, а обзиром да пријаве и даље пристижу „Проверено добра вода“ дуго ће се задржати у београдским учионицама. Деци ће пружити корисна знања о води, али и пригодне поклоне са којих се смеши лик водоводског Славише.

